

Sosiaalihuoltolaki uudistuu

Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset

Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet

Sosiaalihuoltolain valmisteluvaiheet

- Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmä
 - [Väliraportti 6/2010](#) (STM selvityksiä 2010:19)
 - [Loppuraportti 9/2012](#) (STM raportteja ja muistioita 2012:21)
 - Uudistamistyöryhmän raportista lausuntoja yhteensä 130 kpl
- Lastensuojelun selvitysryhmä
 - [Väliraportti 11/2012](#) (STM 2012:28)
 - [Loppuraportti 6/2013](#) (STM 2013:19)
 - Selvitysryhmän raportista lausuntoja 140 kpl
- Lakiluonnoksen valmistelu virkatyönä
 - Lausuntokierroksella 2.5.-17.6.2014
 - Luonnoksesta lausuntoja 177 kpl, lisäksi erillisiä kuulemisia

Aikataulu

- HE 164/2014 eduskuntakäsittelyyn 18.9.2014, hyväksyttiin 30.12.2014
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 tulee sovellettavaksi asteittain:
 - **1.1.2015** kotipalvelua koskevat säännökset
 - **1.4. 2015** muu lainsäädäntö, paitsi...
 - **1.1.2016** lapsen kiireellisen sijoituksen ehtojen tiukkeneminen lastensuojelulaissa, sekä SHL 46, 48 ja 49 § :t (Hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset, henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus epäkohdista ja toimenpiteet ilmoituksen johdosta)

Muita sosiaalihuollon kokonaisuudistukseen olennaisesti liittyviä lainsäädäntöhankkeita:

- Lähiaikoina uudistetaan ja valmistellaan monia sosiaalihuollon asiakkaaseen ja palveluihin kiinteästi liittyviä lakeja:
 - laki sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä (HE 108/2014)
 - laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista ja muutoksia lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (HE 345/2014)
 - perhehoitolaki (HE 256/2014)
 - toimeentulotuesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttaminen (HE 358/2014)
 - työelämäosallisuutta koskeva laki (ns. TEOS -työryhmän esitys)
 - sosiaalihuollon ammattihenkilöstöä koskeva laki (HE 354/2014)
 - vammaislainsäädännön uudistaminen (VALAS-työryhmä)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki (HE 324/2014, ns. sote-laki) uudistaa kunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, tuottamista, hallintoa, suunnittelua, rahoitusta ja valvontaa koskevat säädökset.

Muita sosiaalihuollon kokonaisuudistukseen olennaisesti liittyviä lainsäädäntöuudistuksia:

- Vuoden vaihteessa vahvistettuja sosiaalihuoltoon liittyviä lakimuutoksia:
 - Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle 1354/2014
 - Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta 1100/2014
 - Toimeentulotuesta annetun lain muuttaminen (940/2014, 868/2014 ja 1312/2014) etuoikeutetun tulon, perusosan suuruuden ja muutoksenhakuajan osalta
 - Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014)
 - Laki kuntouttavan työtoiminnan muutoksista (1372/2014)

Sosiaalihuollon lainsäädännön rakenteet uudistuvat

- *Sosiaalihuoltolaissa* hyvinvoinnin edistäminen, sosiaalipalvelut, sosiaalihuollon toteuttaminen, palvelujen laadun varmistaminen, muutoksenhaku
- *Sosiaalihuollon asiakaslaissa* asiakkaan asemaan ja oikeuksiin liittyviä säännöksiä
- *Asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja rajoitustoimenpiteitä koskeva laki*
- *Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaissa* dokumentointiin ja tallentamiseen liittyviä säännöksiä

Sosiaalihuolto on kokonaisvaltaista hyvinvointipolitiikkaa

- Lainsäädäntöuudistuksen tavoitteena on
 - vahvistaa sosiaalihuoltolain asemaa keskeisenä yleislakina
 - edistää sosiaalihuollon yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta
 - siirtää sosiaalihuollon painopistettä korjaavista toimista hyvinvoinnin edistämiseen ja varhaiseen tukeen
 - vahvistaa asiakaslähtöisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta
 - turvata tuen saantia ihmisen omissa arkiympyröissä
- Lisäksi laissa määritellään sosiaalihuollon tehtäväkenttää, vahvistetaan ja edistetään monialaista yhteistyötä sekä turvataan sosiaalihuollon toimintaedellytyksiä sen vastuulle ja osaamiseen kuuluvissa tehtävissä

Lain rakenne

- 1 luku **Yleiset säännökset**
- 2 luku **Hyvinvoinnin edistäminen**
- 3 luku **Sosiaalipalvelut**
- 4 luku **Sosiaalihuollon toteuttaminen**
- 5 luku **Palvelujen laadun varmistaminen**
- 6 luku **Muutoksenhaku**
- 7 luku **Erinäiset säännökset**

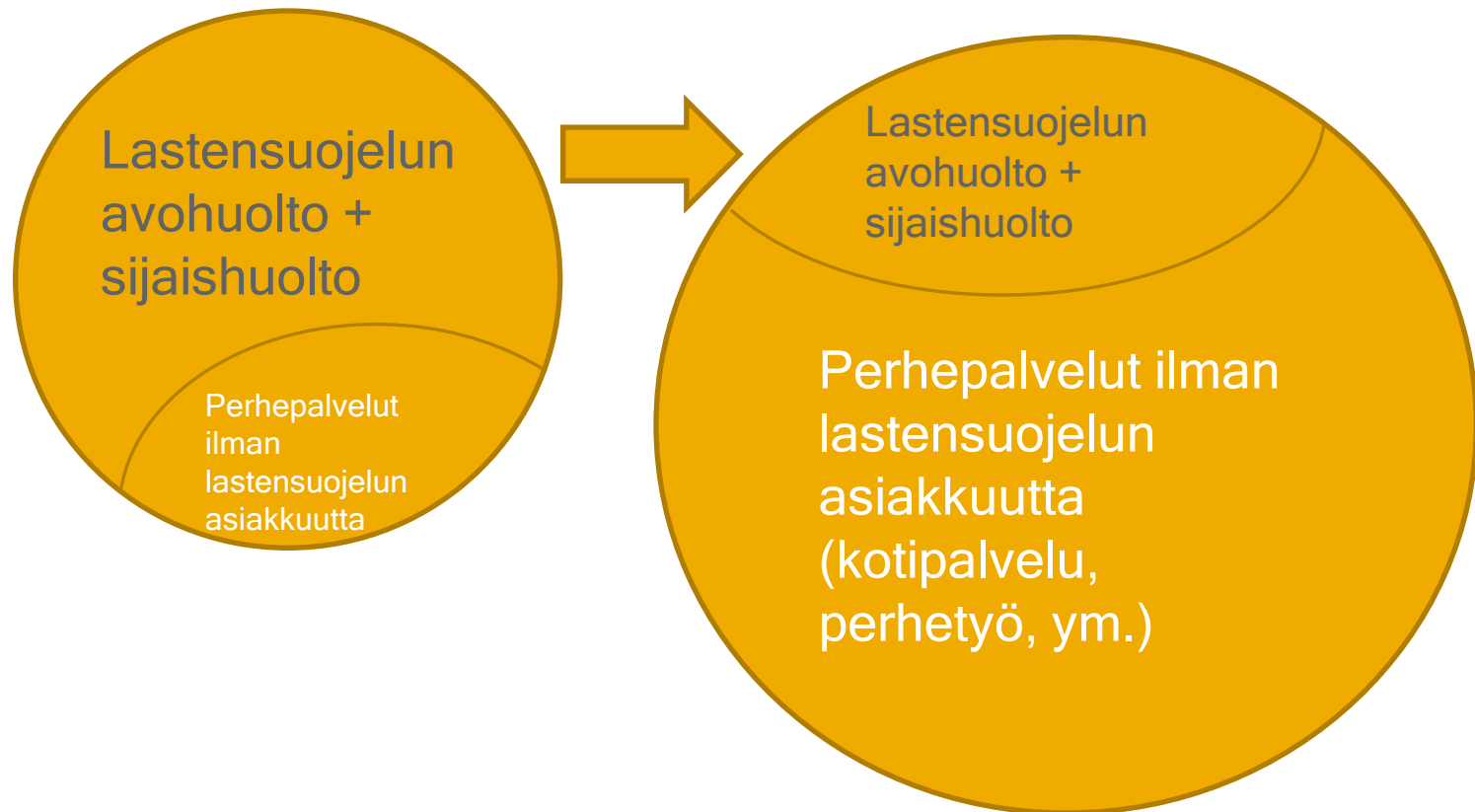
Koulutuspäivän sisältö

- Lapsiperheitä koskevat keskeiset muutokset:
 - SHL luvut 1, 2 ja 4
- Kenelle ja mistä lapsiperheiden palveluja:
 - SHL luku 3 & muualla säädettyjä palveluja
- Keskeiset muutokset lastensuojeluun ja laatusuositus:
 - lastensuojelulaki ja terveydenhuoltolaki & suositus
- Miten varmistetaan palvelujen hyvä laatu ja toiminnan lainmukaisuus: SHL luku 5

Mitä laki edellyttää 2015?

**Lapsiperheitä koskevat
keskeiset muutokset**

Perhepalvelujen painopiste muuttuu

Muutos edellyttää:

- lapsen edun parempaa huomioimista kaikessa viranomaisten ja ammattilaisten toiminnassa
- erityistä tukea tarvitsevien lasten huomioimista yleisissä palveluissa
- lisää palveluja yleisiin perhepalveluihin
- vahvempaa oikeutta palvelujen saamiseen
- selkeitä pelisääntöjä sosiaalihuollon toteuttamisessa
- parempaa yhteistyötä eri sektoreiden välillä
- lastensuojelun ja muiden perhepalvelujen yhteistyötä

Lapsen etu (4-5 §)

- Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu
- Kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut parhaiten turvaavat lapselle:
 - 1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin;
 - 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon;
 - 3) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
 - 4) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.

Lapsen etu jatkuu...

- Kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat:
- 1) lapsen ja hänen läheistensä hyvinvoinnin;
- 2) lapsen itsenäisen suoriutumisen ja omatoimisuuden vahvistumisen sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
- 3) tarpeisiin nähden oikea-aikaisen, oikeanlaisen ja riittävän tuen;
- 4) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan;

Lapsen etu jatkuu...

- 5) kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomioimisen;
 - 6) toivomuksia, taipumuksia ja muita valmiuksia vastaavan koulutuksen, väylän työelämäänsä sekä osallisuutta edistävän toiminnan;
 - 7) asiakassuhteen luottamuksellisuuden ja yhteistoiminnan asiakkaan kanssa.
-
- Huomioitava erityistä tukea tarvitsevat lapset

Erityistä tukea tarvitseva lapsi (3 §)

1. Lapsi, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisten tuen tarpeen tai muun syyn vuoksi **tai**
2. Lapsi, jonka terveys tai kehitys vaarantuu kasvuolosuhteiden tai oman käyttäytymisen vuoksi

= nykyisin lastensuojelun avohuollon piirissä oleva lapsi, jolle riittävät ehkäisevät palvelut

- Palvelutarpeen arvioinnin tekee sosiaalityöntekijä
- Omatyöntekijä (tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevä) on sosiaalityöntekijä
- asiakassuunnitelma ja oikeus tavata omaa työntekijää
- hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset
- mm. tukihenkilöt, ja -perheet, vertaisryhmätoiminta

Hyvinvoinnin edistäminen ensisijainen tehtävä

- Helposti saatavilla oleva ja yhteistyössä järjestetty **ohjaus ja neuvonta (6 §)**
- Lasten ja nuorten **hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (9 §)**
- **Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi (10 §)**
- Asiakkaiden tarpeiden ja toivomusten huomioon ottaminen toimintaa ja palveluja kehitettäessä

Hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen viranomaisten velvollisuutena (8 § ,9 §)

- Kunnallisten viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä
 - erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden ja
 - lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä.
- Sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen on välitettävä tietoa asiakkaiden kohtaamista sosiaalisista ongelmista ja lasten ja nuorten kasvuolosuhteista ja annettava virka-apua muille viranomaisille, kunnan asukkaille ja kunnassa toimiville yhteisöille.

Palvelujen toteuttaminen (33 §)

- matalan kynnyksen palvelut ja elämänkaarimalli
- palvelut toteutettava niin, että niihin voi hakeutua itse
- pyrittävä järjestämään muiden peruspalvelujen yhteydessä
 - ohjaus ja neuvonta
 - palvelutarpeesta ilmoittaminen
 - palvelutarpeen arviointi
 - omatyöntekijä
 - monialainen yhteistyö
 - asiakassuunnitelma
 - läheisverkoston kartoittaminen
 - ilmoitus muulle viranomaiselle asiakkaan tuen tarpeesta

Lapsen ja nuoren mielipide ja toivomukset (32 §)

- Sosiaalihuollon tarvetta arvioitaessa, lasta ja nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä sekä sosiaalihuoltoa toteutettaessa lapsen ja nuoren mielipiteisiin ja toivomuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Lapselle on turvattava hänen ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavalla tavalla mahdollisuus saada tietoa häntä koskevassa asiassa ja esittää siitä mielipiteensä ja toivomuksensa.
- Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti sekä siten, että tästä ei aiheudu tarpeettomasti haittaa lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheisten ihmisten välisille suhteille.

Lapsen ja nuoren mielipide ja toivomukset jatkuu...

- Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin.
- Mielipiteen selvittämisen yhteydessä lapselle ei saa antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantaisivat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.
- vrt. lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaissa ei säädetty mahdollisuudesta jättää mielipide selvittämättä

Asiakkuuden alkaminen ja päättyminen (34 §)

- Sosiaalihuoltoasia tulee vireille hakemuksesta tai kun kunnan sosiaalihuollon työntekijä on muutoin tehtävissään saanut tietää mahdollisesti sosiaalipalvelujen tarpeessa olevasta henkilöstä.
- Sosiaalihuollon **asiakkuus alkaa** hakemuksesta tai kun muulla tavoin vireille tullutta asiaa ryhdytään käsittelemään tai henkilölle annetaan sosiaalipalveluja.
- **Asiakkuus päättyy**, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta.

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (35 §)

- Jos henkilö tarvitsee sosiaalihuoltoa, hänet on ohjattava hakemaan palveluja tai otettava yhteys sosiaalihuoltoon. Yhteydenottoon tarvitaan suostumus.
- Jos suostumusta ei saada, yhteys sosiaalihuoltoon on kuitenkin otettava, kun
 - henkilö on kykenemätön vastaamaan omasta terveydestään ja turvallisuudestaan, tai
 - kyse on lapsen edusta
- Ohjaus- ja yhteydenottovelvollisuus: terveydenhuollon ammattihenkilöt, sosiaalikuraattorit, sosiaalitoimen, opetustoimen, liikuntatoimen, lasten päivähoidon, pelastuslaitoksen, Hätäkeskuslaitoksen, poliisin, Kelan, työ- ja elinkeinoviranomaisen, ulosottoviranomaisen ja Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevat.

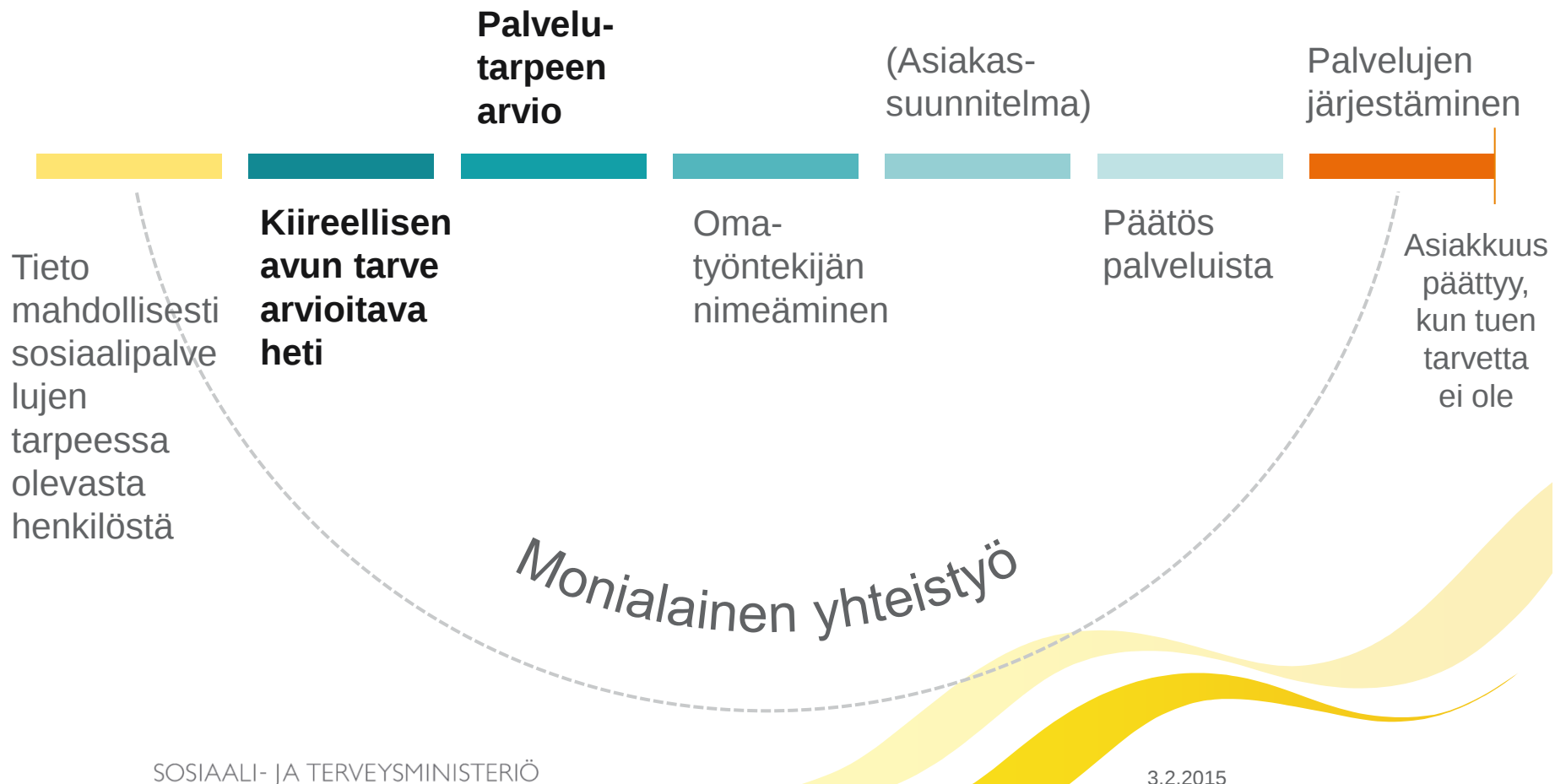
SHL 35 § ja lastensuojeluilmoitus

- Lastensuojeluilmoituksen ja ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen tekemisestä säädetään lastensuojelulain 25 ja 25 c § :ssä. Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on ottanut **viipymättä** yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen siten kuin SHL 35 § :ssä säädetään ja **ilmoittanut yhteydenoton syyt**, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta.
- HUOM! Lastensuojeluasian vireille tulon kannalta ei ole merkitystä sillä, miten tieto on tullut. Vastuu siitä, miten tiedon perusteella lähdetään toimimaan on sosiaalihuollon viranomaisella

35 § jatkuu...

- tavoitteena lisätä ajoissa tehtyjä yhteydenottoja ja yhteistyötä asiakkaiden kanssa
- HUOM! Lastensuojeluilmoitus kuitenkin tehtävä viipymättä, jos asianosaiset eivät suostu yhteydenottoon ja LSL 25 § :n kriteerit täyttyvät

SOSIAALIPALVELUJEN ASIAKKUUS

Palvelutarpeen arvio asiakkuuden alussa (36 §)

- Palvelutarpeen arvio on aloitettava viimeistään 7. arkipäivänä yhteydenotosta, jos henkilö
 - on yli 75 -vuotias
 - saa vammaisetuksista annetun lain mukaista ylintä hoitotukea
- erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvio on aloitettava 7. arkipäivänä vireille tulosta ja valmistuttava 3 kuukaudessa
- Muussa tapauksessa arviointi on aloitettava **viipymättä** ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä
- Kiireellisen avun tarve on selvitettävä välittömästi, kun tieto avuntarpeesta tulee
- Tehdään elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaistensa, läheistensä ja muiden toimijoiden kanssa

Palvelutarpeen arvioinnin sisältö:

- Palvelutarpeen arvio tehdään kirjallisesti ja sen tulee sisältää
 - yhteenveto asiakkaan tilanteesta ja sosiaalipalvelujen ja tuen tarpeesta (tilapäinen, toistuva vai pitkäaikainen)
 - sosiaalihuollon ammattihenkilön johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä
 - asiakkaan mielipide ja näkemys palvelutarpeestaan sekä
 - asiakkaan ja työntekijän arvion omatyöntekijän tarpeesta
- Arviointia tehdessä asiakkaalle on selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa ja erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamiseksi ja niiden vaikutukset
- **Laki velvoittaa käyttämään arvioinnissa riittävästi asiantuntemusta ja osaamista → muilla viranomaisilla velvollisuus osallistua**

Kuka arvioi palvelutarpeen?

- Sosiaalityöntekijä, jos kyseessä erityistä tukea tarvitseva lapsi tai aikuinen
- Jos kyse on mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, on meneteltävä siten kuin LSL 26 § :ssä säädetään eli sosiaalityöntekijä arvioi lastensuojelun tarpeen vastaavasti kuin nykyisin
- Muissa tapauksissa edellytetään, että **viranhaltijalla on palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen kelpoisuuslain mukainen sosiaalihuollon ammatillinen kelpoisuus**

Omatyöntekijä asiakkaan tukena (42 §)

- Kaikilla lapsiperheillä oikeus saada omatyöntekijä
- Nimetään heti asiakkuuden alussa viimeistään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä
- Suositeltavaa on, että omatyöntekijä osallistuisi jo palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen
- Pysyy koko sosiaalihuollon asiakkuuden ajan
- Omatyöntekijällä on asiakkaan palvelujen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammatillinen kelpoisuus
- Erityistä tukea tarvitsevilla asiakkaalla omatyöntekijän (tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän) on oltava sosiaalityöntekijä
- Jos asiakkaalla on jo vastuutyöntekijä (erityislainsäädännön perusteella) tai omatyöntekijää ei muuten tarvita, erillistä työntekijää ei nimetä
- HUOM! jos lapsi saanut peruspalveluja ja siirtyy lastensuojelun asiakkaaksi omatyöntekijä säilyy ellei erityisiä perusteita toimia toisin. Omatyöntekijä ja vastuusosiaalityöntekijä voivat toimia työparina

Monialainen yhteistyö

- Jos asiakas tarvitsee muita kuin sosiaalipalveluja, asiakkaan suostumuksella otettava yhteys muihin toimijoihin (40 §)
- Muilla toimijoilla velvollisuus pyynnöstä osallistua palvelutarpeen arviointiin ja suunnitelman tekemiseen (41 §)
- Työntekijä on tarpeen mukaan yhteydessä eri asiantuntijoihin ja henkilön omaisiin ja läheisiin
- Toiminta asiakkaan suostumuksella, ilman suostumusta toimiminen on poikkeus ja edellyttää laissa säädettyjä perusteita

Asiakassuunnitelma (39 §)

- Palvelutarvearviota täydennetään **asiakassuunnitelmalla**, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arviointi toimii asiakassuunnitelman pohjana.
- Erityistä tukea tarvitsevilla lapsella on oltava asiakassuunnitelma ja tapaamiset omatyöntekijän kanssa järjestettävä suunnitelman mukaisesti
- Asiakassuunnitelmassa on mm.
 - arvio asiakkaan terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömistä palveluista
 - tavoitteet ja asiakkaan vahvuudet
 - arvio asiakkuuden kestosta
 - tiedot ja vastuunjako eri alojen yhteistyötahojen kesken
 - tieto siitä, kuinka usein asiakas tapaa omaa työntekijää
 - suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointia koskevat tiedot
 - **Lastensuojelussa** otettava huomioon 39 § ja LSL omat säännökset

Läheisverkoston kartoittaminen (43 §)

- Läheisverkoston kartoittamisella tarkoitetaan sen selvittämistä, miten omaiset tai muut asiakkaalle läheiset henkilöt osallistuvat asiakkaan tukemiseen. Läheisverkoston kartoittaminen toteutetaan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tai tarvittaessa muulloin asiakkuuden aikana
- Kartoittamisen voi tehdä **ilman asiakkaan suostumusta vain**, jos:
 - 1) asiakas on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään ja turvallisuudestaan ja tieto on välttämätön palvelutarpeen selvittämiseksi; tai
 - 2) tieto on tarpeen lapsen edun vuoksi
- Kartoittamisen yhteydessä selvitetään tarvittaessa omaisten ja läheisten mahdollinen tuen tarve.

Asiakkaan hoidossa olevat henkilöt (44 §)

- Asiakkaan hoidossa olevan lapsen **tai muun henkilön** hoidon ja tuen tarve on selvitettävä
 - kun asiakkaalle annetaan avo- tai laitoshuollon palveluita ja hänen kykynsä huolehtia on heikentynyt (koskee erityisesti päihdehuollon ja mielenterveyden palveluita)
 - kun hoidosta vastaava henkilö aloittaa tutkintavankeuden tai vankeusrangaistuksen
- **Riittävä hoidon ja tuen tarve varmistetaan tarvittaessa tapaamalla hoidettavaa tai lasta**
- **Jos tuen tarve on ilmeinen, ohjataan hakemaan sosiaalipalveluja tai ilmoitetaan asiaa hoitavalle viranomaiselle (35 §)**
- Toimiminen ilman asiakkaan suostumusta:
 1. lapsen etu
 2. asiakas ei kykene vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan

Sosiaalihuoltoa koskeva päätöksenteko 45 §

- Asiakkaalla on oikeus saada kirjallinen päätös sosiaalipalvelujen järjestämisestä.
- Kiireellisiä toimenpiteitä koskeva asia on käsiteltävä ja päätös tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella viipymättä siten, ettei asiakkaan oikeus välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.
- Muissa kuin kiireellisissä asioissa päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen kun asia on tullut vireille.
- Asia tulee vireille hakemuksesta tai kun kunnan sosiaalihuollon työntekijä on muutoin saanut tietää mahdollisesti sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä (34 §)

Sosiaalihuoltoa koskeva toimeenpano (45 §)

- Päättös on toimeenpantava kiireellisissä tapauksissa viipymättä ja muissa kuin kiireellisissä tapauksissa ilman aiheetonta viivytystä. Päättös on kuitenkin toimeenpantava viimeistään 3 kuukaudessa asian vireilletulosta.
- Aika voi olla tätä pidempi, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa tai toimeenpanon viivästymiselle on muu asiakkaan tarpeeseen liittyvä erityinen peruste.

Hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset (46 §)

- velvollisuus soveltaa 1.1.2016 lukien
- koskee ainoastaan erityistä tukea tarvitsevia lapsia, nuoria tai aikuisia
- menettelyä käytettävä, jos se on asiakkaan edun mukainen
- ei asiakkaan edun mukaista, jos viivästyttäisi käsittelyä ja säädetty, että kiireellisissä tapauksissa noudatettava 45 § :ä
- erityistä tukea tarvitsevalla asiakkaalla oikeus saada 46 § :n mukainen päätös, jotta saisi hoidon ja huolenpidon turvaavat palvelut = huolehdittava, että asiakas saa tarvittavat palvelut so. riittävien ja tarpeenmukaisten palvelujen saaminen ja asiakkaan edun toteutuminen on se mitä tavoitellaan

Hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset (46 §) jatkuu...

- Omatyöntekijän kanssa asiakastyötä tekevän kunnallisen viranhaltijan, jolla on sosiaalityöntekijän kelpoisuus, **on tehtävä päätös niistä sosiaalipalveluista, joilla yhdessä turvataan 12 ja 13 § :n mukaisesti erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai erityistä tukea tarvitsevan muun asiakkaan välttämätön huolenpito ja toimeentulo sekä terveys ja kehitys, jos menettely on asiakkaan edun mukainen.**
- Päätökset koskevat asiakkaan taikka hänen huolenpidostaan vastaavan henkilön tarvitsemia sosiaalipalveluja.

Hoidon ja huolenpidon turvaavat päätökset (46 §) jatkuu...

- Viranhaltija tekee päätökset sosiaalihuollon palveluista ottaen huomioon asiakassuunnitelmassa esitetyn arvion palvelujen välttämättömyydestä sekä suunnitelmat niistä terveydenhuollon, opetustoimen tai työ- ja elinkeinohallinnon palveluista, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan huolenpidon, toimeentulon, terveyden tai kehityksen kannalta.
- Terveydenhuoltolaki velvoittaa tekemään terveydenhuollon suunnitelmat ajoissa
- vrt. lastensuojelulaki, jonka mukaan järjestettävä palvelut, jotka arvioitu välttämättömiksi suunnitelmassa
- 46 § velvoittaa tekemään suunnitelmaan perustuen päätöksen

Kenelle ja mistä lapsiperheiden palveluja

Sosiaalipalveluilla vastataan asiakkaan tuen tarpeisiin

- Laissa määritellään palvelut, joita järjestetään tuen tarpeisiin vastaamiseksi
 - Palvelukokonaisuus asiakkaan tarpeiden mukaan
 - Asiakkaan etu on huomioitava kaikessa päätöksenteossa

Kunnilla on mahdollisuus luoda ja kehittää myös muita tarpeisiin vastaavia, hyvinvointia edistäviä sosiaalipalveluja

SHL 33 §

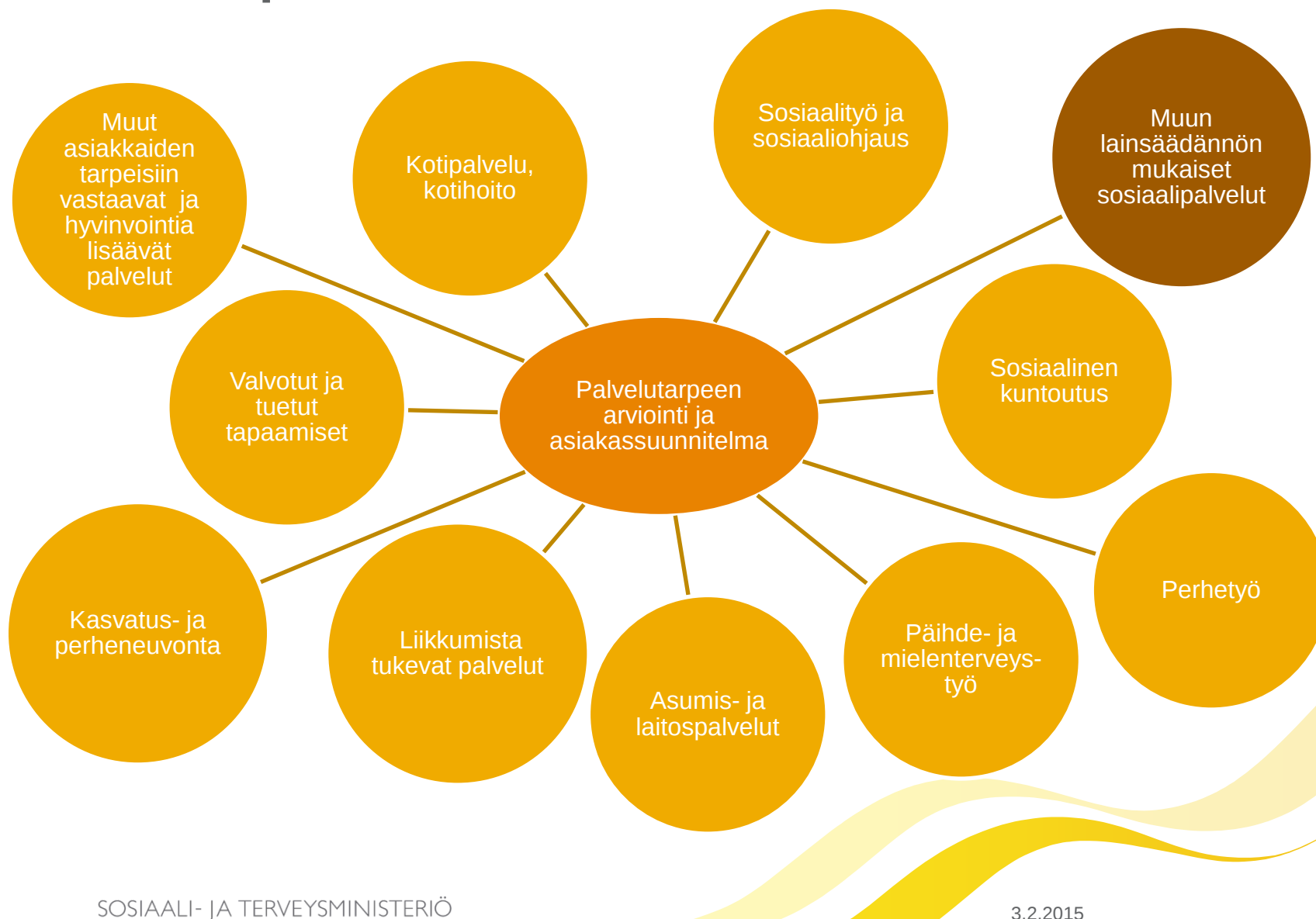
- Palvelut on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että niihin on mahdollista hakeutua oma-aloitteisesti riittävän aikaisessa vaiheessa.
- Sosiaalipalveluja on pyrittävä järjestämään eri hallinnonalojen peruspalvelujen yhteydessä, jos järjestely edistää palvelujen yhteensovittamista ja laadultaan hyvien palvelujen järjestämistä.
- Tarkoittaa esim. perhetyötä neuvolan kautta ja palveluihin ohjaamista koulun kautta

Tuen tarpeet sosiaalipalvelujen taustalla

Sosiaalipalveluja järjestetään tuen tarpeen pohjalta

• Jokapäiväisen elämän tuki	• Asumisen tuki
• Taloudellinen tuen tarve	• Äkillinen kriisitilanne
• Lähi- ja perheväkivallasta ja kaltoin kohtelusta aiheutuvaan tuen tarve	• Sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen ja osallisuuden lisääminen
• Lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen	• Päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta tai muusta vammasta, sairaudesta tai ikääntymisestä aiheutuva tuen tarve
• Muuhun toimintakykyyn liittyvä tarve	• Tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukeminen

Sosiaalipalvelut

Velvollisuus järjestää lapsiperheille kotipalvelua, kun lain edellytykset täyttyvät (19 §)

- **Lapsiperheillä on oikeus** saada perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista laissa mainittujen syiden vuoksi.
- Kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman, tai muun vastaavan toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella.
- Oikeus kotipalvelun saamiseen ei edellytä lastensuojelun asiakkuutta.

Kotipalvelu jatkuu...

- Tyypillinen toimintakykyä alentava laissa tarkoitettu syy on uupumus. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi vanhempien erotilannetta tai tilannetta, jossa toinen vanhemmista on vankilassa tai perheenjäsenen kuolemaa. Elämäntilanne voi aiheuttaa tuen tarvetta myös muun omaisen tai läheisen vaikean sairauden tai poismenon johdosta. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on vammaisen lapsi, kaksoset tai aikuinen omainen hoidettavana.
- Myös lastensuojelun asiakkaille on järjestettävä tarvittaessa kotipalvelua, vaikka lastensuojelun asiakkuus ei ole edellytyksenä kotipalvelun saamiselle.

Kotipalvelun sisältö

- Kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.
- Kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Lisää ehkäiseviä perhepalveluja

- Lapsiperheiden tuessa panostetaan varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn
- Perhetyötä, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmiä on mahdollista saada jatkossa **myös** yleisinä perhepalveluina **ilman lastensuojelun asiakkuutta** palvelutarvearvion perusteella.
- Oikeus palvelujen saamiseen olisi yhtä vahva kuin nykyisessä lastensuojelulaissa
- **Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta** uutena tehtävänä kunnalle

Kuinka vahva oikeus palveluihin lastensuojelussa on ja miten toteutuu jatkossa sosiaalihuoltolaissa?

- LSL 36 § : Lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut on järjestettävä sen mukaisesti kuin lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on arvioinut niiden tarpeen asiakassuunnitelmassa.
- Sama oikeus jatkossa SHL:n perusteella (13 § , 39 §) eli omatyöntekijä arvioi ja merkitsee suunnitelmaan, mitkä palvelut välttämättömiä.
- Lisäksi omatyöntekijän kanssa asiakastyötä tekevä sosiaalityöntekijä tekee 46 § :n mukaisesti päätöksen kaikista tarvittavista palveluista (erityistä tukea tarvitseville lapsille ja aikuisille)

Lisäksi tiettyjä palveluja koskevia erityissäännöksiä

- kotipalvelu
- raskaana olevan oikeus saada päihdepalveluja
- lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa koskevat säännökset
- riippumatta siitä, minkä hallinnonalan alaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteutetaan sovellettava ao. säännöksiä eli esim:
 - terveydenhuollon tehtävissä noudatettava hoitotakuuta koskevia säännöksiä ja
 - sosiaalipalveluissa sosiaalihuoltolakia (palvelutarpeen arviointi, omatyöntekijä jne)

Kasvatus- ja perheneuvonta 26 §

- Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi.
- Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea.
- Kasvatus- ja perheneuvontaa toteutetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan muiden asiantuntijoiden kanssa.

Lapsen ja vanhemman tapaamisten valvonta (27 §)

- Valvottu vaihto / tuettu tai valvottu tapaaminen
- Valvonta perustuu joko sosiaalilautakunnan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen so. valvotut tapaamiset järjestettävä sen mukaisesti kuin sopimuksessa tai päätöksessä määritelty
- Palvelu on maksuton
- Valvoja huolehtii tapaamisten toteutumisesta lapsen edun mukaisesti
 - toteutumatta jääneistä /keskeytetyistä tapaamisista kirjallinen selvitys toimivaltaiselle lastenvalvojalle
 - HUOM lastenvalvojalla SHL:n mukainen toimimisvelvollisuus

Apua ja tukea asunnon tai asumisen järjestämiseen (21 §)

- Tarkoitettu erityisestä syystä apua tai tukea tarvitseville
- Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia muuttamista edellyttäviin palveluihin nähden
- Asumispalvelujen luokittelut:
 - **Tilapäisasuminen** lyhytaikaiseen, kiireelliseen avun tarpeeseen
 - **Tuettu asuminen** itsenäisen asumisen tueksi tai siirtymävaiheen mahdollistamiseen
 - **Palveluasuminen** yhdistää soveltuvan (palvelu-) asunnon ja tuen
 - **Tehostettu palveluasuminen** ympärivuorokautista tukea ja apua tarvitseville

Päihdetyö kunnallisena sosiaalipalveluna (24 §)

- Päihdetyöllä tuetaan päihteettömyyttä, vähennetään riskitekijöitä ja vahvistetaan voimavaroja ja hyvinvointia tukevia elementtejä
- Päihdetyön muodot:
 - ohjaus ja neuvonta
 - päihdehuoltolain mukaiset sosiaalihuollon erityispalvelut
 - muut päihteettömyyttä tukevat tai ongelmakäytön haittoja vähentävät sosiaalipalvelut
- Päihdehuollon palvelut on suunnattu päihteiden ongelmakäyttäjille, heidän omaisilleen ja muille läheisilleen

Raskaana olevilla subjektiivinen oikeus päihdehoitoon (24 §)

- Raskaina olevilla on oikeus saada välittömästi riittävät päihdehoitoa tukevat sosiaalipalvelut
- Palvelujen riittävyyden arvioi työntekijä yhteistyössä asiakkaan kanssa, mutta lähtökohta on selvä: palvelut saatava välittömästi ja oikeus on subjektiivinen
- Vastaava oikeus olemassa myös terveydenhuollossa

Mielenterveystyö sosiaalihuollossa (25 §)

- Tavoitteena vahvistaa mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ja poistaa ja vähentää vaarantavia tekijöitä
- Mielenterveystyön muotoja:
 - ohjaus ja neuvonta
 - yksilön ja perheen tarpeen mukainen psykososiaalinen tuki
 - yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä, järkyttävissä kriisitilanteissa
 - muut yksilön mielenterveyttä tukevat sosiaalipalvelut
- Sekä kunnan sosiaalihuollon päihde- että mielenterveystyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden kunnan muiden mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa.

Sosiaalinen kuntoutus (17 §)

- Sosiaalinen kuntoutus tarkoittaa yksilöllisen ja toiminnallisen tuen yhdistävää palvelua sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi
- Sosiaalseen kuntoutukseen kuuluu:
 - sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen
 - kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittavien palvelujen yhteensovittaminen
 - valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan
 - ryhmätoiminta ja tuki vuorovaikutussuhteisiin
 - muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet

Vaikuttava sosiaalinen kuntoutus edellyttää eri toimijoiden yhteistä työtä ja osaamisen yhdistämistä

Nuorisopalvelutakuu

Nuorisotakuuta tehostetaan vahvistamalla nuorten sosiaalityötä ja sosiaalista kuntoutusta

**Nuorisopalvelutakuu =
moniammatillinen palvelutarpeen arviointi
+ omatyöntekijä
+ kohdennettu sosiaalinen kuntoutus
+ muut tarvittavat palvelut yhteistyössä
muiden toimijoiden kanssa**

Tavoitteena on varmistaa, että kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret hyötyvät nuorisotakuusta; eivät putoa projektien väliin eivätkä jää ilman tarvittavaa tukea

**SHL 14 § -
Esimerkkejä
sosiaalipalveluista, joista
säädetään toisessa
laissa**

Perheasioiden sovittelu

- Perheasioiden sovittelusta säädetään avioliittolain 5 luvussa ja se on mainittu sosiaalihuoltolain 14 § :n 2 momentissa.
- Sovittelu on tarkoitettu lapsiperheille, joissa vanhemmat miettivät eron mahdollisuutta, sekä eronneille, jotka ovat sopeutumassa uuteen elämäntilanteeseen.
- Sovittelua järjestetty kirjavasti ja asiakkaat ohjautuvat lastensuojelun päivystykseen.
- SHL edellyttää, että asiakas ohjataan oikean palvelun piiriin heti asiakkuuden alussa, jolloin selvitetään, mitä palveluja perhe tarvitsee.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (15 ja 16 §)

- Taho, joka tehtävissään saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta voi olla yhteydessä kuraattoriin tai psykologiin, esim. lastensuojelu voi ottaa yhteyttä
- Opiskelijalle järjestettävä mahdollisuus keskusteluun psykologin tai kuraattorin kanssa 7 työpäivän kuluessa tai kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä.
- Kuraattorin tai psykologin arvion perusteella oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja ja muuta tukevaa toimintaa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki jatkuu...

- Lastensuojelun tarvetta ei arvioida lastensuojelulain mukaisesti, jos katsotaan LSL 26 § :n mukaisesti, että asia selvästi luonteeltaan sellainen, ettei se johda lastensuojelun toimenpiteisiin (=opiskeluhuollon toimet tässä vaiheessa riittäviä)
- Kun SHL tulee voimaan, voidaan a) kuraattori nimetä omatyöntekijäksi ja kunta voi myös päättää, että kuraattori tekee SHL:n mukaisen palvelutarpeen arvion samalla kun arvioi oppilashuollon tarpeen
- tai b) voidaan myös toimia niin, että omatyöntekijä muualta ja kuraattorin arvio on osa toisen työntekijän tekemää palvelutarpeen arviota

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki jatkuu...

- a) vaihtoehdossa hyvää se, että työntekijä pysyisi koko ajan samana, mutta lisäisi kuraattorin tehtäviä, mikä tulisi ottaa huomioon tehtävärakenteissa ja mitoituksissa
- b) vaihtoehto myös mahdollinen ja toimiva, joka tapauksessa uudistuksissa täysin sama lähtökohta: matalan kynnyksen palvelut etusijalla, lastensuojeluun uudelleen yhteys, jos ehkäisevät palvelut eivät toimi

Perhehoitolaki (HE 256/2014)

- Perhehoitolain valmistelun tausta on hallitusohjelmassa, jonka mukaisesti perhehoitolainsäädäntöä kehitetään ja siinä pyritään ottamaan huomioon myös väestön ikääntymisestä syntyvät tarpeet.
- Esitys on valmisteltu kustannusneutraalisti ja siitä järjestettiin keskustelutilaisuus ja lausuntokierros syksyllä 2014.
- Valmistelun taustalla oli myös sosiaali- ja terveysministeriön perustaman perhehoitolainsäädännön uudistamisen tarvetta pohtineen työryhmän muistio vuodelta 2010.
- **Lainvalmistelun tavoitteena on koota yhteen lakiin perhehoitoa koskevat sosiaalihuoltolain ja perhehoitajalain säännökset, tarkentaa niitä ja erityisesti parantaa vanhusten ja vammaisten perhehoidon asemaa.**

Perhehoitolain etenemisestä

- Hallituksen esitys uudeksi perhehoitolaiksi on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2015 lukien samaan aikaan sosiaalihuoltolain kanssa
- Perhehoitolain voimaan tuloon saakka perhehoidon osalta sovelletaan vanhan sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) pykälää 25, 26 ja 26a

Muita muutoksia

Asiakkaan oikeusturva paranee

- Asiakas saa vaatia oikaisua sosiaalihuollon palveluista tehtävään päätökseen 30 päivän ajan entisen 14 päivän sijasta
- Asiakas saa valittaa sosiaalihuoltoa koskevista palveluista Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusluvan kautta (aikaisemmin valituskielto)
- Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen niistä sosiaalipalveluista, joilla turvataan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun asiakkaan välttämätön huolenpito, toimeentulo sekä terveys ja kehitys (tulee sovellettavaksi 1.1.2016)

Säännöksiä palvelujen laadun varmistamiseen

- Sosiaalihuollon toimintayksikön on laadittava **omavalvontasuunnitelma** sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden turvaamiseksi (47 §)
- Suunnitelma on pidettävä julkisesti esillä ja sen toteutumista on seurattava
- Suunnitelmaa on kehitettävä säännöllisesti yhdessä henkilöstön ja asiakkaiden kanssa
- **Henkilökunnalle ilmoitusvelvollisuus**, mikäli sosiaalipalveluissa on sosiaalihuollon toteuttamista estäviä epäkohtia (48 § , sovellettavaksi 1.1.2016-)

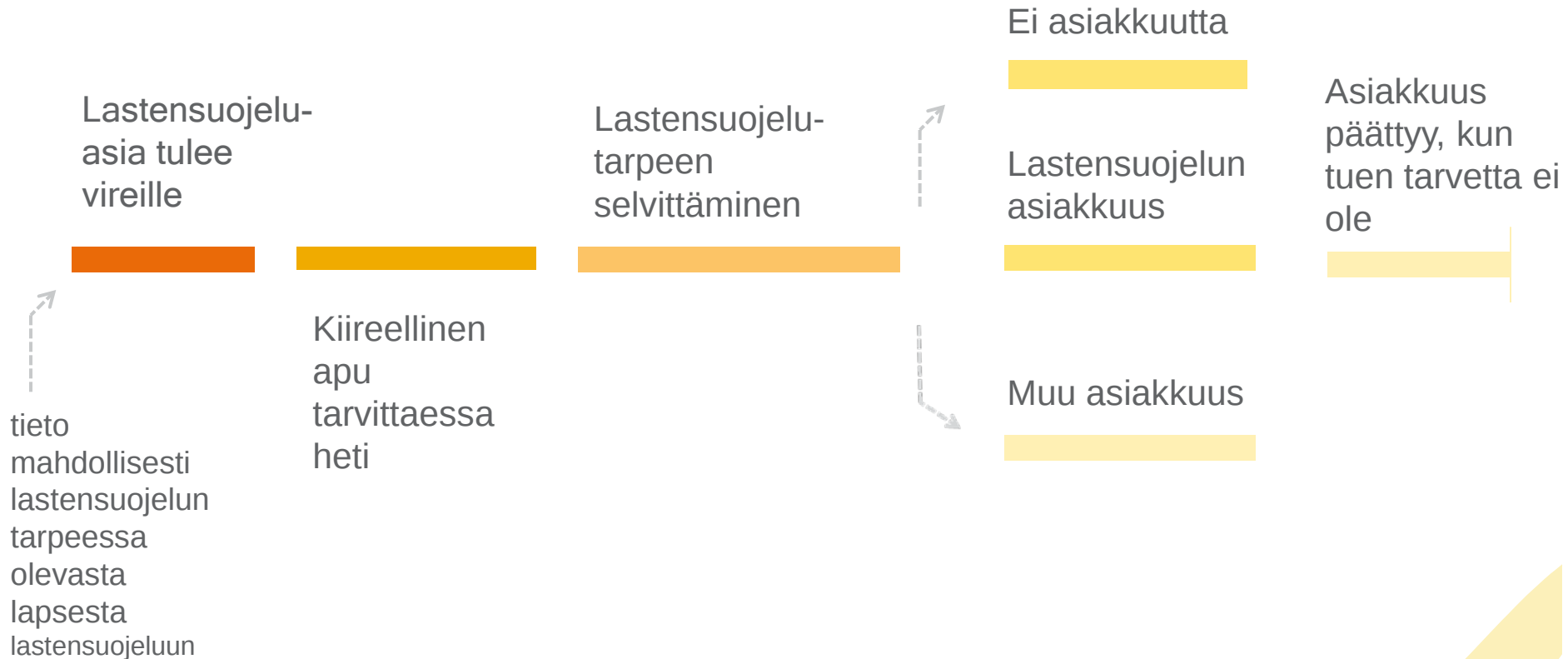
Keskeiset muutokset lastensuojeluun

Uudistus vaikuttaa lastensuojeluun

- Lastensuojelun asiakasmäärät pienenevät välittömästi, kun palveluja on mahdollista saada myös muuta kautta
- Ehkäisevien palvelujen lisääminen vähentää muiden palvelujen tarvetta jo lyhyellä aikavälillä
- Pidemmällä aikavälillä raskaiden korjaavien toimenpiteiden tarve vähenee merkittävästi, kun tukea pystytään antamaan ajoissa

LAPSIPERHEEN ASIAKKUUS LASTENSUOJELUSSA

Lastensuojelun asiakkuus

Mikä säilyy?

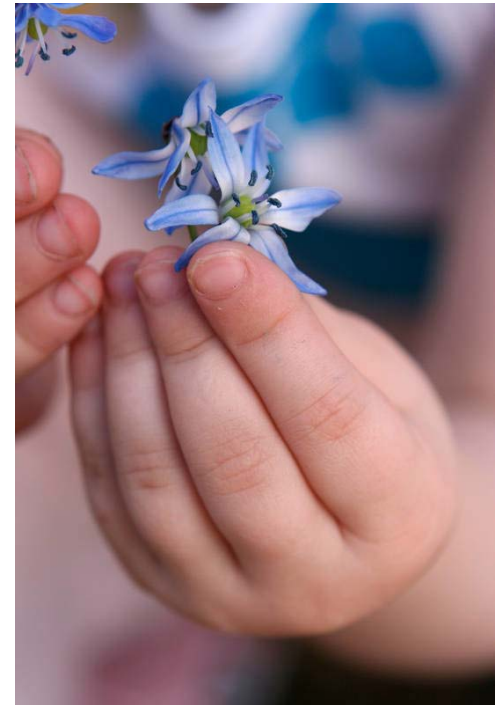
- Lastensuojeluasia tulee vireille, kun lastensuojelu saa tiedon mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta
- Lastensuojelun tarve on selvitettävä, jos asia ei ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun toimia tarvita

Mikä muuttuu?

- Lastensuojelun asiakkuus ei ala vielä silloin, kun vasta selvitetään lastensuojelun tarvetta
- Myös niille asiakkaille, joiden ei arvioida tarvitsevan lastensuojelun palveluja, tehdään palvelutarpeen arviointi heti asiakkuuden alussa

Mikä ei muutu?

- Lastensuojelun avohuollon palveluina voidaan myöntää samoja palveluja kuin ennenkin
- Huostaanottoa koskeva sääntely pysyy ennallaan
- Kun lastensuojeluasia tulee vireille, toimitaan kuten ennenkin

Kunnilla on mahdollisuus muutosvaiheessa

toimia viisaasti

- Kun asiakasmäärät lastensuojelussa pienenevät ja samalla lisätään henkilöstöä kotipalveluun, on mahdollista mitoittaa lastensuojelun henkilöstö oikein
- Lastensuojelussa voidaan auttaa asiakkaita paremmin ja huostaanotot vähenevät, kun lastensuojelun henkilöstö mitoitetaan oikein

epäonnistua surkeasti

- Henkilökuntaa siirretään nopeasti niin paljon ehkäiseviin palveluihin, että lastensuojelutyön tekeminen lainmukaisesti ei ole mahdollista

Miten arvioidaan työntekijämäärä...

...oikein?

- Arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon
 - nykyisten asiakkaiden tietojen perusteella voidaan arvioida, kuinka moni tarvitsee jatkossa asiakkuuden
 - ovatko resurssit olleet riittävät, jotta työtä on ollut mahdollista tehdä lain ja suositusten mukaisesti?

...väärin?

- Arviointi tehdään summamutikassa
 - kuvitellaan, mikä osuus asiakkaista jatkossa tarvitsee lastensuojelun palveluja ja mikä osuus ehkäiseviä sosiaalipalveluja

HUOM! Samalla työntekijällä voi olla lastensuojelun ja yleisten perhepalvelujen asiakkaita. Asiakkaan edun mukaista on välttää työntekijämuutoksia.

Milloin tarvitaan lastensuojelua?

- **Lastensuojelun asiakkuus on tarpeen, jos lapsen terveys tai kehitys vaarantuu ja**
 1. perhepalvelut eivät riitä ja tarvitaan lastensuojelulain mukaisia tukitoimia
tai
 2. perhepalvelut riittäisivät, mutta välttämättömiä palveluja ei haluta ottaa vastaan ja sen takia tarvitaan lastensuojelun osaamista ja tukitoimia

Mitä palveluja ja tukitoimia saa lastensuojelun kautta?

- Lastensuojelussa työskentelee lastensuojelun asiantuntijoita. Asiakkaila on aina **oma lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä**
- Lastensuojelun asiakkaille tarkoitettuja palveluja ja tukitoimia ovat:
 - lastensuojelulain mukainen taloudellinen tuki
 - tehostettu perhetyö
 - perhekuntoutus
 - lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle

Mitä muita palveluja saa lastensuojelun kautta?

- Samoja palveluja kuin ennenkin
- Lastensuojelulain perusteella voidaan myöntää mm.
 - tukea lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen
 - lapsen ja hänen perheenjäsentensä kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluja
- Kaikkia sosiaalihuoltolain mukaisia ja siinä mainittuja palveluja
- Huom! Terveystenhuoltolaissa oma säännös, joka koskee lastensuojeluasiakkaiden terveystenpalveluja ja lapsilla oikeus myös päivähoitolain mukaisiin palveluihin jne.

Mitä muuta uudistus pitää sisällään?

- Uudistus vahvistaa ehkäisevää työtä myös lastensuojelussa ja tekee mahdolliseksi asiakaslähtöisemmän työskentelyn
- Lastensuojelulain muutos mahdollistaa avohuollon sijoituksen käyttämisen myös niissä tilanteissa, joissa nyt ainoa mahdollisuus tehdä kiireellinen sijoitus
- Lakiin kiireellinen avohuollon tukitoimi
- Perhekuntoutus ensisijainen suhteessa lapsen sijoittamiseen yksin kodin ulkopuolelle edellyttäen, että lapsen edun mukaista

Terveydenhuoltolaki 69 §: Lastensuojelulain mukaiset velvoitteet

- Jos lastensuojelun tarve johtuu riittämättömistä terveydenhuollon palveluista, lapselle ja hänen perheelleen on sen estämättä, mitä hoitoon pääsystä 51—53 § :ssä säädetään, järjestettävä viipymättä lapsen terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömät terveydenhuollon palvelut.

Kiireellinen avohuollon tukitoimi (37 b §)

- Jos lapsi jäljempänä 40 § :ssä mainitusta syystä tarvitsee kiireellisesti apua, voidaan 7 luvun mukaisia avohuollon tukitoimia järjestää kiireellisesti edellyttäen, että tukitoimet ovat lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, mahdollisia ja riittäviä.

Kiireelliseen sijoitukseen muutoksia

Kiireellinen sijoitus voitaisiin tehdä, kun lapsi on **välittömässä vaarassa**, koska:

- 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä
- 2) lapsi itse vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisen rikoksen tai muulla rinnasteisella tavalla

Kiireellisen sijoituksen määräaika (38 ja 38 a § , sovelletaan 1.1.2016-)

- Kiireellisestä sijoituksesta päättää 13 § :n 1 momentin mukaan määräytyvä viranhaltija, jonka päätöksen perusteella kiireellinen sijoitus voi kestää korkeintaan 30 päivää.
- Määräaikaan luetaan se päivä, jona lapsi on tosiasiallisesti sijoitettu kiireellisesti.
- Jos päätös kiireellisestä sijoituksesta on tehty ennen sitä vuorokautta, jonka aikana lapsi on tosiasiallisesti sijoitettu, luetaan määräaikaan päätöksentekopäivä.

Asiaan osallisten mielipiteen selvittäminen

(39 a §)

- Jos lapsen, vanhemman, huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön mielipidettä ei ole selvitetty ennen kiireellistä sijoitusta,
- (koska selvittämisestä aiheutuva asian käsittelyn viivästymisen aiheuttaa haittaa lapsen terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle)
- **on henkilölle tiedotettava kiireellisestä sijoituksesta mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen.**
- **Tiedottamisen yhteydessä henkilölle on varattava mahdollisuus esittää käsityksensä asiasta ja saada tietoa oikeudesta saada apua siten kuin tässä ja muussa laissa säädetään.**

Lasta koskeva ilmoitusvelvollisuus laajenee

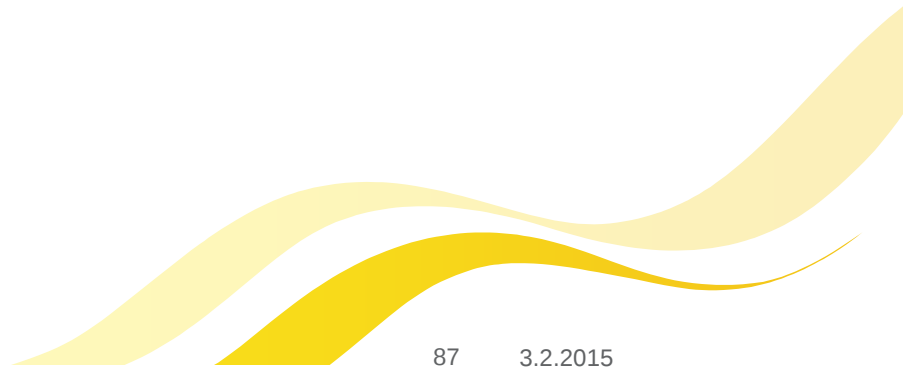
- Vastuu lastensuojeluilmoituksen tekemiseen myös tullille, rajavartiolaitokselle ja ulosottoviranomaiselle
- Lastensuojelun ilmoitusvelvollisille viranomaisille ja ammattihenkilöille velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, kun on syytä epäillä lapsen joutuneen henkeen tai terveyteen kohdistuneen rikoksen uhriksi.
(Koskee rikoksia, joista enimmäisrangaistus on vähintään 2 vuotta vankeutta)

Lastensuojelun laatusuositus

3.2.2015

Kenelle suositus on suunnattu?

- Ensisijaisesti lastensuojelupalvelujen toteuttamisen, arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen tueksi kuntiin.
- Tarkoitettu myös lapsille, nuorille, vanhemmille ja heidän läheisilleen sekä muille lastensuojelun toimijoille.

Lastensuojelutyötä ohjaavat keskeiset periaatteet

- Eettiset periaatteet läpäisevät kaiken lastensuojelutyön ja laatusuosituksen tavoitteet
 - Asiakkaiden ihmisarvo ja perusoikeudet
 - Lapsen etu
 - Oikeudenmukaisuus, avoimuus ja luotettavuus, turvallisuus
 - Vuorovaikutus
 - Ammattihenkilöstön työn laatu
 - Vastuulliset päätökset ja toimintakulttuuri
 - Lapsi- ja perhelähtöisyys
 - suhteellisuusperiaate

Vaikuttavan lastensuojelutyön avaimet

■ Osallisuus lastensuojeluasiassa

- lastensuojeluasian eri osapuolten pitää voida kokea ja luottaa siihen, että jokainen tulee kuulluksi omana itsenään ja pääsee tuomaan näkemyksensä käsiteltävään asiaan.

■ Yhteinen palvelujärjestelmä

- Lastensuojelun tavoitteena on, että lapsi/nuori tulee autetuksi ja lapsen/nuoren hätä havaitaan riippumatta siitä, missä lapsi/nuori asuu ja mitä palveluja hän käyttää.

■ Osaavat ammattilaiset

- Lastensuojelu vaatii erityistä osaamista työntekijältään. Työyhteisön ja johdon tulee sitoutua pitkäjänteisesti lastensuojelussa tarvittavan osaamisen kehittämiseen. Vaativa työ vaatii tuekseen muun muassa työnohjausta.

■ Moniulotteinen arviointi

- Arviointi lastensuojelussa koskee asiakkaita, työntekijöitä ja työyhteisöjä.

Osallisuus lastensuojeluasiassa – suositukset

- Toimitaan niin, että työntekijän ja lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen/nuoren sekä muiden asiaan osallisten välille syntyy mahdollisuus jatkuvaan ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen.
- Johto tukee työntekijöiden kykyä lapsikeskeiseen ja ihmissuhdeperusteiseen työhön vastaamalla muun muassa resursoinnista, työn painotuksista ja osaamisen vahvistamisesta. Johto myös huolehtii, ettei asiakkaan ja työntekijän välinen luottamuksellisuus asiakassuhteessa katkea tarpeettomasti, esimerkiksi organisaatiomuutoksissa.
- Läheisverkoston jäsenet ja heidän mahdollisuutensa antaa sosiaalista tukea määritellään yksilöllisesti lapsen/nuoren ja perheen tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.
- Lastensuojelun työntekijä, perhe ja muut lapsen asiassa tarvittavat viranomaiset neuvottelevat yhdessä muiden viranomaisten mahdollisuuksista tukea lapsen edun toteutumista ja auttaa vanhempia kasvatusvastuun toteutumisessa.
- Lastensuojelun sosiaalityöntekijä huolehtii, että sijaisvanhemmat ovat osallisena lapsen tilanteessa kaikissa sijaishuollon vaiheissa.
- Johto huolehtii, että lapset, nuoret ja perheet otetaan mukaan kehittämään palveluja. Kun kunnassa laaditaan lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa osallistumisen vahvistamiseksi ja lastensuojelupalveluiden parantamiseksi suunnitelma, tulee asiasta näkyvämpi myös asiakkaille.

Yhteinen palvelujärjestelmä – suositukset 1/2

- Lastensuojelu antaa ilmoituksen tehneelle viranomaistaholle tiedon lastensuojeluilmoituksen vastaanottamisesta sekä ilmoittaa asiaa hoitavan toimiston tai työntekijän nimen ja yhteystiedon.
- Lastensuojeluilmoituksen tehnyt ammattilainen on tarvittavassa määrin mukana lapsen asian selvittämisessä ja tuen tarjoamisessa. Muut viranomaiset ovat alkuselvittelyssä mukana silloin, kun se on tarpeen ja hyödyllistä.
- Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä koordinoi lastensuojeluasiaan liittyvää viranomaisyhteistyötä ja huolehtii, että viranomaiset tietävät yhteistyön tarkoituksen ja tavoitteet lasten ja perheiden yksilöllisissä tilanteissa.
- Kun ilmoitetaan lapselle ja huoltajalle lastensuojelun työskentelyn aloittamisesta, kerrotaan samalla mitä lastensuojelun työskenteleminen tarkoittaa käytännössä ja annetaan esimerkiksi infopaketti lastensuojelusta painettuna oppaana asiakkaille ja tiedot palveluista kunnan nettisivuilla. Myös sosiaaliasiamiehen palveluista ja asiakkaan oikeusturvakeinoista tulee kertoa asiakkaalle.
- Ensimmäisessä tapaamisessa - ja tarvittaessa jatkossakin – lastensuojelun työskentelyn periaatteet käydään asiakkaiden kanssa yhdessä läpi (mukaan lukien avoimen dokumentaation mahdollisuus).
- Asiakkaalle tarjottava tuki on asiakkaan tarpeisiin räätälöityä ja tarpeen mukaan intensiivistä.

Yhteinen palvelujärjestelmä – suositukset 2/2

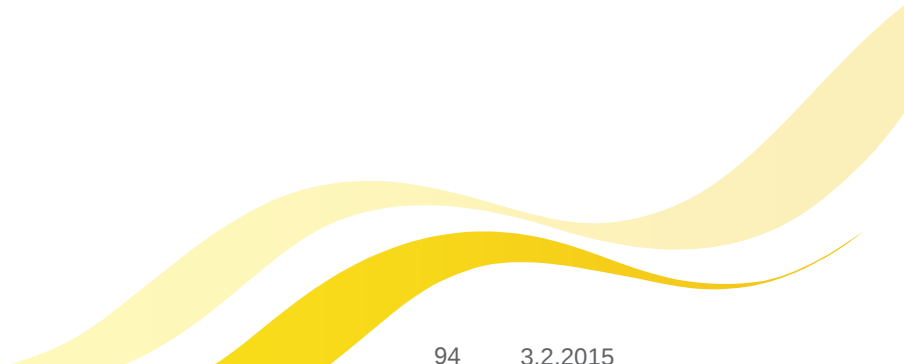
- Moniammatillinen asiantuntijaryhmä tukee lastensuojelutyötä sen eri prosesseissa ja on aidosti lastensuojelun sosiaalityöntekijän käytettävissä oleva resurssi. Ryhmän toimintaan kuuluu se, että
 - 1) lastensuojelun sosiaalityöntekijä toimii esittelijänä ryhmässä,
 - 2) asiantuntijaryhmä ei käytä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle kuuluvaa päätös-valtaa,
 - 3) ryhmän jäsenet kartoittavat oman taustayhteisönsä mahdollisuudet antaa tukea lapselle ja että
 - 4) asiantuntijaryhmän rooli ja tehtävä on määritelty selvästi (tarkennettu paikallisesti esimerkiksi, mikä on ryhmän kokoonpano ja eri ammattilaisten rooli).
- Työskentelytapojen pitää olla monipuolisia. Kotikäynnit – tarvittaessa ennalta ilmoittamattomat – kuuluvat lastensuojelutyöhön. Ne ovat tärkeä osa lapsen kodin olosuhteiden selvittämistä.
- Palveluista kerätään asiakaspalautetta systemaattisesti.

Osaavat ammattilaiset – suositukset

- Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus osallistua oman työnsä kehittämiseen.
- Lastensuojelutyön sisältöjä ja tehtäväkuvia selkeytetään työntekijöiden asiantuntijuuden avulla.
- Työntekijöiden välistä tehtävänjakoa kehitetään edelleen, mm. lähihoitajien, sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden välillä.
- Johto huolehtii, että työyhteisössä on käytettävissä lastensuojelun sosiaalityön asiantuntijuuden lisäksi juridista, psykologista, psykiatrista ja pedagogista osaamista.
- Työtä kehitettäessä minimoidaan asiakkaille koituvat haittavaikutukset työntekijöiden vaihtuvuudesta. Tämä voidaan tehdä mm. varmistamalla, että joku sama työntekijä kulkee asiakkaan rinnalla lastensuojeluprosessin eri vaiheissa.
- Työntekijän täydennyskoulutuksessa sekä työtä kehitettäessä rinnalla kulkevaa ohjausta ja opettamista korostetaan yksittäisten koulutusten sijaan.
- Työnohjaus järjestetään asiakastyötä tekeville.
- Lastensuojelun työntekijöille annetaan mahdollisuus kehittyä lastensuojelutyön mentoriksi ja toimia mentorina kollegoille omassa tai muussa työyhteisössä.

Moniulotteinen arviointi – suositukset

- Asiakkaan tilanteen arviointi on kiinteä osa lastensuojelun asiakasprosessia, jota tehdään virkavastuulla.
- Lapsi/nuori ja hänen vanhempansa kohdataan arvioinnissa selvittäen heidän valmiuttaan ottaa vastaan tukea, jotta sitä osataan antaa oikealla tavalla.
- Arvioinnissa selvitetään lapsen/nuoren kokonaistilanne siten, että asianosaiset ymmärtävät, miksi arviointia tehdään, mitä arvioidaan ja miten arviointi toteutetaan.
- Työntekijät ja työyhteisöt pysähtyvät aika ajoin arvioimaan omaa toimintaansa ja hyödyntävät tutkittua tietoa. Arvioinnissa dokumentointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Työntekijöiden osaamista dokumentoinnissa vahvistetaan ja sovitaan paikallisista menettelyistä.

Työaika

- Sekä johdon että työyhteisön olisi aika ajoin pysähdyttävä arvioimaan sitä, miten lastensuojelun työntekijöiden työaika tosiasiallisesti jakautuu.

Apuna arvioinnissa voi käyttää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Kohdentuuko työaika juuri niihin asioihin, jotka ovat lastensuojelutyön kannalta keskeisimpiä?
- Edellyttääkö työyhteisössä tai yksittäisellä työntekijällä olevien tapausten määrä ja haasteellisuus työn uudelleen organisointia tai lisäresurssia?
- Jääkö välillisiin työtehtäviin kuten työkokouksiin, sidosryhmäyhteistyöhön, tiedottamiseen, koulutukseen, työnohjaukseen, esimiestyöhön ja palvelujen seurantaan riittävästi aikaa?

Arviointityökalu

- Muutaman kysymyksen avulla voit arvioida omaa, työyhteisösi ja kuntasi lastensuojelun laatua.
- Kysymykset ovat keskustelun herättäjiä, eivätkä kata kaikkea lastensuojelussa tehtyä työtä tai sen laadun mittaamista.
- Kysymykset ovat laatusuositusten neljästä eri teemasta
 - osallisuus lastensuojeluasiassa,
 - yhteinen palvelujärjestelmä,
 - osaavat ammattilaiset sekä
 - moniulotteinen arviointi.
- Vastauksen voi asettaa:
 - asteikolle 0-100% kussakin kysymyksessä,
 - asettaa tavoitteita ja seurata edistymistä henkilökohtaisesti, työyhteisössä ja kuntatasolla.

I Lapsen kanssa työskentelyn laatu

1. Onko sinulla jokaiselle lapselle oma tapaaminen?
Milloin aina?
2. Oletko saanut kumppanin työhösi lastensuojelun
ulkopuolelta (kaikkiin caseihin, joihin on tarvittu)?
3. Onko sinulla tarvitsemasi tietotaito käytössä?
4. Onko yhteinen arviointi ollut lapsen, vanhempien ja
yhteistyökumppaneiden kanssa mahdollinen?

II Työyhteisön laadukas työskentely

1. Onko työyhteisöllänne keinoja tukea lapsikeskeistä työskentelyä/osallisuutta?
2. Onko teidän yksikön tekemä lastensuojelu alueen peruspalveluille tuttu ja turvallinen kumppani?
3. Saatteko kehittää omia työtapojanne lapsikeskeisiksi?
4. Arvioitteko työyhteisönä tekemäänne työtä? Miten?

III Kunnan laadukas lastensuojelutyö

1. Tukeeko organisaatio ratkaisullaan lapsen osallisuutta lastensuojelussa?
2. Onko monialainen yhteistyö johdon aktiivisessa suojeluksessa?
3. Onko lastensuojelun työntekijöillä mahdollisuus kartuttaa osaamistaan, kehittää ja tutkia omaa työtään?
4. Arvioidaanko lastensuojelun laatua yhdessä työntekijöiden, johdon ja asiakkaiden kanssa?

Laatusuosituksen toteutumisen seuranta ja arviointi

- Suositetaan, että lastensuojelulain 12 § mukaisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa kuvattaisiin kunnan käytössä olevat lastensuojelun laatukriteerit ja laadulliset tavoitteet, joilla lastensuojelua seurataan ja kehitetään.
- Luodaan Lastensuojelun käsikirjan yhteyteen lastensuojelun laatusivut.
 - Kuntia haastetaan tuomaan laatusivuille tieto kunnan hyväksi toteamistaan lasten palveluista ja viemään kuvaukset hyvistä käytännöistään Innokylän palveluun (www.innokyla.fi).
- Sosiaali- ja terveysministeriö kutsuu koolle ryhmän arvioimaan kerran vuodessa valtakunnallisella tasolla lastensuojelun tilaa ja laatusuosituksen toteutumista. Arviointiraportti viedään laatusuosituksen nettisivuille nähtäväksi ja kommentoitavaksi niin, että laatukseskustelusta syntyy palveluja parantava jatkumo. Suositusta tarkistetaan tarpeen mukaan.

LASTENSUOJELUN LAATUSUOSITUS TIIVIISTI

5 KAIKEN LASTENSUOJELU- TYÖN JA SUOSITUKSEN LAPAISEVAA VIISI EETTISTÄ PERIAATETTA:

- asiakkaiden ihmisarvo ja perusoikeudet,
- lapsen etu,
- vuorovaikutus,
- ammattihenkilöstön työn laatu sekä
- vastuulliset päätökset ja toimintakulttuuri.

Jokaisen lastensuojelutyötä tekevän tulee arvioida sitä, mitä periaatteet tarkoittavat omassa työtehtävässä ja työyhteisössä.

YHTEINEN PALVELUJÄRJESTELMÄ

- Ilmoituksen tehneelle viranomaiselle tieto lastensuojelu-ilmoituksen vastaanottamisesta ja asiaa hoitavan toimiston/työntekijän nimi ja yhteystieto
- Lastensuojelu-ilmoituksen tehnyt ammattilainen ja muu viranomaisen tarvittavassa määrin lapsen asian selvittämiseen ja tuen tarjoamiseen
- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä koordinoida lastensuojeluasiain liittyvää viranomaisyhteistyötä ja huolehtia, että viranomaiset tietävät yhteistyön tarkoituksen ja tavoitteet
- Lastensuojelun työskentelyn periaatteiden läpikäyminen
- Asiakkaan oikeusturvakeinoista kertominen
- Asiakkaalle tarjottava tuen räätälöinti asiakkaan tarpeisiin
- Monipuoliset työskentelytavat
- Moniammatillinen asiantuntijaryhmä lastensuojelutyön tukena
- Systemaattinen asiakaspalautteen kerääminen

MONIULOTTEINEN ARVIOINTI

- Asiakkaan tilanteen arviointi virkavastuulla tehtävää ja kiinteä osa lastensuojelun asiakasprosessia
- Lapsen/nuoren ja hänen vanhempansa valmiudet ottaa vastaan tukea selvitetään
- Asianosaiset ymmärtävät, miksi arviointia tehdään, mitä arvioidaan ja miten arviointi toteutetaan
- Työntekijöiden ja työyhteisöjen oma-arviointi

OSALLISUUS LASTENSUOJELUASIASSA

- Mahdollisuus jatkuvaan ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen
- Työntekijöiden kyky lapskeskeiseen ja ihmissuhdeperusteiseen työhön
- Läheisverkoston määrittely yksilöllisesti
- Muiden viranomaisten mahdollisuudet tukea lapsen edun toteutumista ja auttaa vanhempia kasvatusvastuun toteutumisessa
- Sijaisvanhempien osallisuus kaikissa sijaishuollon vaiheissa
- Lapset, nuoret ja perheet suunnitelmallisesti palveluja kehittämissä

OSAAVAT AMMATTILAISET

- Työntekijän mahdollisuus osallistua oman työn kehittämiseen
- Lastensuojelutyön sisältöjen ja tehtäväkuvien selkeyttäminen
- Tehtävänajan kehittäminen
- Lastensuojelun omassa työyhteisössä myös juridista, psykologista, psykiatrista ja pedagogista osaamista
- Työtä kehitettäessä / työntekijöiden vaihtuvuudesta asiakkaalle koituvien haittavaikutusten minimointi
- Työntekijän rinnalla kulkeva ohjaus
- Työohjauksen järjestäminen
- Mahdollisuus lastensuojelun työntekijöille kehittyä mentoriksi

LASTENSUOJELUN LAATU

- miten se
näkyi
työssäni?

LASTEN JA PERHEIDEN OSALLISUUS TOTEUTUU TYÖSSÄNI

- Tapaan riittävän usein kaikkia asiakkainani olevia lapsia
- Kerron lapselle ja huoltajalle, mitä lastensuojelun työskenteleminen tarkoittaa käytännössä
- Pysin jatkuvaan ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen asiakkaani kanssa
- Asiakkaani ovat mukana vaikuttamassa kun heidän tilannettaan arvioidaan sekä kun työn tavoitteista ja keinoista päätetään
- Perustelen päätökset asiakkaalle ymmärrettävästi
- Lapset ja perheet ovat mukana palvelujen kehittämisessä

OLEN OSAAVA AMMATTILAINEN

- Minulla on tarkoituksenmukainen koulutus
- Kehitän osaamistani
- Saan työnohjausta
- Tehtävänjakoni muiden ammattilaisten suhteen on toimiva
- Saan tarvitsemaani tukea työlleni
- Voin halutessani kehittyä lastensuojelutyön mentoriksi

ARVIOIN LAPSEN ETUA MONIULOTTEISESTI

- Selvitän lapsen kokonaistilanteen yhdessä perheen kanssa
- Arvioinnissa otan huomioon: lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin, kasvuympäristön turvallisuuden, läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- Arviointi on jatkuva osa työskentelyäni

YHTEISTYÖ SUOJELEE LASTA

- Annan ilmoituksen tehneelle viranomaiselle tiedon kuka asiaa hoitaa
- Selvitän lastensuojelun tarpeen yhteistyössä lapsen tuntevan tahon kanssa
- Suunnittelen ja toteutan tarvittavan tuen yhteistyössä toisten viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- Teen yhteistyötä lapsen läheisverkoston kanssa

Esimerkki:

Laatusuosituksen käyttö lastensuojelun arviointityökaluna Vantaalla

Tammikuu 2015

Vantaa

Lähtökohta ja tavoite

- Vantaan kaupunki päätti selvittää lastensuojelun tilan
- Kuulla koko Vantaan lastensuojelun henkilöstön näkemyksiä lastensuojelun tilanteesta
 - Avohuollon sosiaalityö
 - Sijaishuollon sosiaalityö
 - Tukiyksikkö
 - Kuuselan perhekuntoutuskeskus
 - Tammirinteen vastaanottokoti
 - Viertolan vastaanottokoti

Toteutustapa

- Apuna lastensuojelun laatusuosituksen (2014) sisällölliset teemat
- Työntekijät tarkastelivat laatusuosituksen teemoja seuraavien kysymysten avulla:
 - Miten tämä toteutuu omassa perustehtävässä?
 - Mikä toimii hyvin?
 - Missä on ongelmia ja miten ne tulisi ratkaista?
- Jokainen lastensuojelun tiimi kävi yhteisen keskustelun, jonka tiimin vetäjä kokosi kirjallisesti
- Lisäksi tiimejä ohjattiin tarvittaessa hyödyntämään laatusuosituksen lopussa (s. 47) olevia arviointikysymyksiä
 - Jotkut tiimit vastasivat suoraan myös niihin

Toteutustapa

- Tiimien vastauksista koottiin teemoittainen tiivistys:
 - Toimivat käytännöt
 - Ongelmakohdat
 - Ratkaisuehdotukset
- Koonti käsiteltiin työntekijöiden reflektiotyöpajassa, jossa työstettiin yhdessä henkilöstön kanssa neljä keskeistä toimenpide-ehdotusta laadukkaan lastensuojelutyön toteuttamiseksi Vantaalla
- Prosessi kesti kaikkiaan n. 1,5 kk ja edellytti yhden työntekijän työpanoksen

Lapsia ja perheitä kohtaavien ammattilaisten yhteistyötä selkiytetään

Vastuu lasten suojelemisesta on kaikilla toimijoilla.

THL tuottaa yhdessä sidosryhmien kanssa oppaan ja verkkokoulutuksen tiedonvaihdosta ja yhteistyöstä.

★ **Opas ja verkkokoulutus käyttöön 2016**

- ✦ Sisältävät tietoa yhteistyön periaatteista sekä tiedonvaihtoa ohjaavista laeista ja säädöksistä.
- ✦ Tarjoavat välineitä yhteistyön kehittämiseen.

★ **Tavoite**

- ✦ Selkiyttää eri toimijoiden rooleja tiedonvaihdon ja yhteistyön osalta.
- ✦ Vahvistaa asiakasta kuuntelevaa monitoimijaista yhteistyötä.

★ **Kohderyhmä**

- ✦ Lastensuojelun ilmoitusvelvolliset ja lastensuojelun ammattilaiset

- ★ **Ota yhteyttä:** Sannakaisa.Koskinen@thl.fi
Auvo.Makinen@thl.fi
www.facebook.fi/LaskeTut

Sosiaalihuoltolain uudistuksen toimeenpanoa tuetaan

- Koulutustilaisuudet keväällä 2015
- Käytännön opas + eri sektoreiden ohjeistukset
- Yleisesite sosiaalihuollosta Suomessa
- Lastensuojelun käsikirja, Kasvun kumppanit-verkkosivut
- Materiaalia saataville verkkoon (mm. diaesitykset, videoidut esitykset)
- Luentopyyntöjä ja kysymyksiä voi lähettää osoitteisiin lotta.hameen-anttila@stm.fi ja virva.juurikkala@stm.fi
- **Lisätietoja:** Hallitusneuvos Lotta Hämeen-Anttila, p.0295 163 406, sähköposti etunimi.sukunimi@stm.fi

KIITOS!